

ظرفیت حقوق در تحکیم خانواده

فرج الله هدایت نیا

www.ketab.ir

پروژه پژوهشی
فرج‌الله هادی‌نیا

ظرفیت حقوق - تحکیم خانواده

فرج‌الله هادی‌نیا

عضو هیئت علم پژوهش، فرهنگ و اندیشه اسلامی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۲۰۰۰ تومان

طراح جلد: سید ایمان نوری نجفی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ادیب فقه جرسری

سرشناسه: هدایت‌نیا، فرج‌الله، ۱۳۳۷.

عنوان و نام پدیدآور: ظرفیت حقوق در تحکیم خانواده/ فرج‌الله هدایت‌نیا.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۳۶۰ ص.

شابک: ۴ - ۴۶۱ - ۱۰۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

موضوع: حقوق خانواده - ایران.

موضوع: Domestic relations -- Iran

موضوع: زناشویی - قوانین و مقررات - ایران.

موضوع: Marriage law -- Iran

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: ۵۳۴ KMH

رده‌بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۹۹۳۱۰

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهید بهشتی، تقاطع بزرگراه

شهید مدرس، پلاک ۵۶ تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۲۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران، خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

www.poiict.ir

فهرست

پیشگفتار.....	۱۵
مقدمه.....	۱۹
۱. موضوع، مسئله و اهمیت آن.....	۱۹
۲. مسئله تحقیق.....	۲۰
۳. هدف تحقیق، کاربرد آن.....	۲۱
۴. روش تحقیق.....	۲۱
۵. مسئله اصلی تحقیق و پرسش‌های فرعی آن.....	۲۱
۶. فرضیه تحقیق.....	۲۲
۷. نوآوری‌های تحقیق.....	۲۲
۸. ساختار تحقیق.....	۲۳
بخش اول: مفاهیم، مبانی و ظرفیت‌سنجی حقوقی خانواده.....	۲۵
فصل اول: مفهوم‌شناسی.....	۲۹
گفتار اول: مفاهیم اصلی.....	۲۹
مبحث اول: مفهوم ظرفیت حقوق.....	۲۹
۱. معنی‌شناسی لغوی ظرفیت و حقوق.....	۲۹
۲. معنی‌شناسی اصطلاحی ظرفیت حقوقی.....	۳۲
مبحث دوم: مفهوم تحکیم خانواده.....	۳۳
۱. معنی‌شناسی لغوی تحکیم و خانواده.....	۳۳

- ۳۶..... ۲. معنی‌شناسی اصطلاحی تحکیم خانواده
- ۳۷..... گفتار دوم: مفاهیم وابسته
- ۳۷..... مبحث اول: مفهوم راهبرد حقوقی
- ۳۷..... ۱. معنی‌شناسی لغوی راهبرد
- ۳۸..... ۲. معنی‌شناسی اصطلاحی راهبرد حقوقی
- ۳۹..... مبحث دوم: مفهوم سیاست حقوقی
- ۴۱..... فصل دوم: مبانی تحکیم خانواده
- ۴۱..... گفتار اول: جایگاه ارزشی و کارکردهای خانواده
- ۴۱..... مبحث اول: جایگاه ارزشی خانواده
- ۴۲..... ۱. قداس خانواده
- ۴۳..... ۲. ارزش نسبی خانواده
- ۴۴..... مبحث دوم: کارکردهای خانواده
- ۴۵..... ۱. آرامش‌یابی
- ۴۶..... ۲. پاک‌زیستی
- ۴۷..... ۳. فرزندپروری
- ۴۸..... گفتار دوم: آسیب‌شناسی خانواده
- ۴۹..... مبحث اول: مناسبات آسیب‌های خانواده
- ۴۹..... ۱. آسیب نادانی و پیامدهای آن
- ۵۲..... ۲. آسیب ناتوانی و پیامدهای آن
- ۵۶..... ۳. آسیب نافرمانی و پیامدهای آن
- ۵۷..... مبحث دوم: ماهیت‌شناسی آسیب‌های خانواده
- ۵۷..... ۱. ماهیت غیرحقوقی آسیب نادانی
- ۵۸..... ۲. ماهیت مدنی ناتوانی
- ۶۰..... ۳. ماهیت مدنی و کیفری نافرمانی
- ۶۱..... مبحث سوم: پیامدشناسی آسیب‌های خانواده
- ۶۱..... ۱. پیامدهای اقتصادی

۶۴	۲. طلاق حقوقی.....
۶۸	گفتار سوم: لزوم صیانت از خانواده در اسلام.....
۶۸	مبحث اول: تحکیم خانواده در منابع اسلامی.....
۶۸	۱. ادله خاص صیانت از خانواده.....
۷۱	۲. ادله عام صیانت از خانواده.....
۷۳	مبحث دوم: تحکیم خانواده در نظام حقوقی ج.ا. ایران.....
۷۳	۱. تحکیم خانواده در قواعد دستوری.....
۷۵	۲. تحکیم خانواده در قوانین اجرایی.....
۷۷	حاصل سوم: ظرفیت‌سنجی حقوقی تحکیم خانواده.....
۷۷	گفتار اول: مصادیق حقوق در تحکیم خانواده.....
۷۸	۱. اوا سرت حقوق بر فقه اسلامی.....
۷۸	۱. مسائل اختلافی در فقه خانواده.....
۸۱	۲. ظرفیت حقوق در اختلافات فقهی.....
۸۲	مبحث دوم: مزیت حقوق اسلام.....
۸۲	۱. پشتیبانی حقوق از اخلاق اسلامی.....
۸۳	۲. تضمین‌های اجرایی قواعد حقوقی.....
۸۳	۱-۲. حمایت مدنی از قواعد حقوق خانواده.....
۸۵	۲-۲. حمایت کیفری از قواعد حقوق خانواده.....
۸۹	گفتار دوم: معایب حقوق و نیاز آن به اخلاق خانواده.....
۸۹	مبحث اول: معایب روش حقوقی تحکیم خانواده.....
۸۹	۱. تنافی قواعد حقوقی با ویژگی‌های خانواده.....
۸۹	۱-۱. ماهیت عاطفی و اخلاقی روابط خانوادگی.....
۹۰	۱-۲. مشکلات پنهان خانواده.....
۹۱	۱-۳. قداست خانواده.....
۹۳	۱-۴. فقدان تضمین‌های مؤثر حقوقی.....
۹۳	۲. تنافی قواعد حقوقی با قواعد اخلاقی خانواده.....

مبحث دوم: لزوم بهره‌جویی از ظرفیت‌های اخلاق در اداره خانواده.....	۹۳
۱. قواعد اخلاقی اولیه تحکیم خانواده.....	۹۴
۲. قواعد اخلاقی ثانویه تحکیم خانواده.....	۱۰۰
بخش دوم: ظرفیت‌شناسی حقوقی تحکیم خانواده.....	۱۰۵
فصل اول: ظرفیت‌های تقنینی و قراردادی تحکیم خانواده.....	۱۰۹
گفتار اول: ظرفیت تقنینی تحکیم خانواده.....	۱۱۰
مبحث اول: خانواده‌محوری در حقوق خصوصی.....	۱۱۱
۱. تحولات تقنینی خانواده‌محور در حقوق خصوصی.....	۱۱۲
۱-۱. تحدید اختیار شوهر در طلاق.....	۱۱۲
۲. تحدید اختیار شوهر در تجدید فراش.....	۱۱۶
۱-۳. تحدید اختیار ولایت پدر و جد پدری.....	۱۱۷
۱-۴. ترویج مصلحت فرزند بر حق حضانت والدین.....	۱۱۸
۲. مبانی فقهی تقنین خانواده‌محور در حقوق خصوصی.....	۱۱۹
۱-۲. تغییر فتوای بسیار در «نون‌گذاری».....	۱۱۹
۲-۲. تغییر حکم مبنای «نون».....	۱۲۳
۳. ضوابط فقهی تقنین خانواده‌محور در پرتو قواعد فقهی.....	۱۲۷
۱-۳. تقنین مشروط.....	۱۲۷
۲-۳. تقنین محدود.....	۱۲۹
۳-۳. تقنین موقت.....	۱۳۰
مبحث دوم: خانواده‌محوری در حقوق عمومی.....	۱۳۲
۱. گستره خانواده‌محوری در حقوق عمومی.....	۱۳۳
۱-۱. خانواده‌محوری در نظام آموزشی.....	۱۳۳
۱-۲. خانواده‌محوری در سیاست‌های اشتغال و اشتغال زنان.....	۱۳۴
۱-۳. خانواده‌محوری در معماری منازل مسکونی.....	۱۳۵
۱-۴. خانواده‌محوری در نظام وظیفه عمومی.....	۱۳۵
۱-۵. خانواده‌محوری در سیاست‌های عمومی.....	۱۳۶

۲. لوازم تقنینی خانواده‌محوری در حقوق عمومی ۱۳۶
- ۲-۱. سندننگاری برای خانواده ۱۳۶
- ۲-۲. پیوست‌نویسی برای قوانین خانواده ۱۳۸
- گفتار دوم: ظرفیت قراردادی تحکیم خانواده ۱۳۹
- مبحث اول: تحدید قراردادی اختیارات زوج ۱۴۱
۱. تحدید قراردادی چندهمسری ۱۴۱
- ۱-۱. مشروعیت چندهمسری در حقوق اسلامی ۱۴۱
- ۱-۲. مناشی آسیب در چندهمسری ۱۴۴
- ۱-۳. رویکرد انقباضی حقوق خانواده ج.ا. ایران به چندهمسری ۱۴۷
- ۱-۴. بررسی فقهی شرط ترک تزوج ۱۵۰
۲. تحدید قراردادی حق طلاق ۱۵۹
۳. ضمانت اجرای شرط ترک تزوج و طلاق ۱۶۱
- ۱-۱. ضمانت اجرای شرط فعل در حقوق مدنی ۱۶۲
- ۲-۲. بررسی ای فقهی درباره شرط ترک تزوج و عدم طلاق ۱۶۳
- ۳-۳. ارزیابی و تحلیل وفی ۱۶۴
- مبحث دوم: تعدیل قراردادی حقوق زوجه ۱۶۵
۱. تحدید قراردادی حق رزقه بر مهر ۱۶۵
- ۱-۱. شرط تأجیل در مهر ۱۶۸
- ۱-۲. شرط استطاعت در تسلیم مهر ۱۷۰
۲. تثبیت قراردادی حق زوجه منقطعه بر نفقه ۱۷۳
- مبحث سوم: شرط داوری در اختلاف‌های خانوادگی ۱۷۴
۱. موضوع داوری در حقوق خانواده ج.ا. ایران ۱۷۴
۲. اهمیت شرط داوری و گونه‌های آن ۱۷۵
- ۲-۱. شرط داوری در دعوای طلاق ۱۷۶
- ۲-۲. شرط داوری در مطلق اختلاف‌های خانوادگی ۱۷۶
۳. اثر شرط داوری در سلب صلاحیت از محاکم قضایی ۱۷۷

فصل دوم: ظرفیت‌های غیرقضایی، شبه‌قضایی و قضایی تحکیم خانواده..... ۱۷۹

گفتار اول: ظرفیت غیرقضایی تحکیم خانواده..... ۱۸۰

مبحث اول: آموزش..... ۱۸۲

۱. ضرورت حقوقی آموزش و مهارت‌افزایی..... ۱۸۲

۱-۱. ضرورت آموزش در قواعد دستوری و اسناد بالادستی..... ۱۸۳

۱-۲. ضرورت آموزش در قوانین اجرایی..... ۱۸۵

۲. بایسته‌های آموزش و مهارت‌افزایی..... ۱۸۶

۲-۱. متولیان آموزشی..... ۱۸۶

۲-۲. مخاطبان آموزش..... ۱۸۷

۳. محوری آموزشی..... ۱۸۷

مبحث دوم: حمایت..... ۱۸۸

۱. فقرزدایی..... ۱۸۸

۱-۱. پیامدهای فقر بر خانواده..... ۱۸۸

۱-۲. مسئولیت‌های اقتصادی نظام اسلامی در قبال خانواده..... ۱۹۰

۱-۳. مسئولیت‌های اقتصادی دولت ایران در قبال خانواده..... ۱۹۱

۱-۴. ارزیابی عملکرد نظام جمهوری اسلامی در حمایت مالی از خانواده..... ۱۹۴

۲. درمان‌گری..... ۱۹۵

۲-۱. پیشگیری از ازدواج‌های آسیب‌زا..... ۱۹۶

۲-۲. درمان آسیب‌های زنانشویی..... ۱۹۷

گفتار دوم: ظرفیت شبه‌قضایی تحکیم خانواده..... ۲۰۰

مبحث اول: ارزیابی روش شبه‌قضایی..... ۲۰۰

۱. مزایای روش شبه‌قضایی..... ۲۰۰

۱-۱. ماهیت انتخابی..... ۲۰۱

۱-۲. رسیدگی تخصصی..... ۲۰۱

۱-۳. سرعت در رسیدگی..... ۲۰۱

۱-۴. رویکرد خانواده‌محوری..... ۲۰۲

۲۰۲	۲. معایب روش شبه قضایی
۲۰۲	۲-۱. فقدان ضمانت اجرا
۲۰۲	۲-۲. سلیقه گرایی
۲۰۳	مبحث دوم: نهادهای شبه قضایی تحکیم خانواده
۲۰۳	۱. حکمیت یا داوری
۲۰۳	۱-۱. ماهیت قضایی یا شبه قضایی حکمیت
۲۰۴	۱-۲. مزایای حکمیت
۲۰۵	۱-۳. حکمیت در حقوق خانواده ج.ا. ایران
۲۰۷	۲. وساطت یا میانجی گری
۲۰۸	۱-۱. مفهوم و جایگاه ارزشی اصلاح ذات البین
۲۱۰	۲-۲. اهمیت میانجی گری در دعاوی خانواده
۲۱۱	۳. شورای حل اختلاف
۲۱۲	۳-۱. پیشینه حقه قی شورای حل اختلاف
۲۱۲	۳-۲. صلاحیت شورای حل اختلاف در رسیدگی به دعاوی خانواده
۲۱۳	گفتار سوم: ظرفیت قضایی محکم خانو.ه
۲۱۴	مبحث اول: مزایا و آسیب های روش قضایی تحکیم خانواده
۲۱۴	۱. مزایای روش قضایی
۲۱۴	۱-۱. دقت در رسیدگی
۲۱۵	۱-۲. قاطعیت و فصل خصومت
۲۱۵	۱-۳. تضمین اجرای رأی
۲۱۵	۲. آسیب های روش قضایی
۲۱۶	۲-۱. آسیب های مربوط به نظام قضایی ج.ا. ایران
۲۱۷	۲-۲. علل ناشی از طبیعت دعاوی خانوادگی
۲۱۸	مبحث دوم: بایسته های روش قضایی
۲۱۸	۱. آیین رسیدگی
۲۲۰	۲. سازمان قضایی

۲۲۰	۲-۱. قضات محاکم خانواده
۲۲۷	۲-۲. نهادهای معین محاکم خانواده
۲۳۳	بخش سوم: آسیب‌شناسی حقوقی تحکیم خانواده
۲۳۷	فصل اول: آسیب‌های شکلی
۲۳۷	گفتار اول: تعدد مراجع قاعده‌ساز حقوقی
۲۳۷	مبحث اول: مراجع قاعده‌ساز در نظام حقوقی ج.ا. ایران
۲۳۸	۱. مراجع سیاست‌گذار در ج.ا. ایران
۲۳۹	۲. مراجع قانون‌گذار در ج.ا. ایران
۲۴۰	۳. مراجع مصوبات مراجع قاعده‌ساز در حقوق خانواده
۲۴۰	مصوبات مجالس قانون‌گذاری در ایران
۲۴۲	۲. مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی
۲۴۲	۳. مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام
۲۴۴	۴. مصوبات قوه قضائیه
۲۴۴	مبحث سوم: پیامدهای تعدد مراجع قاعده‌ساز در حقوق خانواده ج.ا. ایران
۲۴۵	۱. عدم انسجام در مقررات ماهر خانواده
۲۴۶	۲. عدم انسجام در مقررات شکلی و مراجع رسیدگی دعاوی خانواده
۲۴۷	مبحث چهارم: ضرورت تمرکزگرایی در قاعده‌سازی حقوقی
۲۵۰	گفتار دوم: فقدان نظام‌وارگی حقوقی
۲۵۰	مبحث اول: مفهوم نظام‌وارگی و نظام‌وارگی حقوق اسلامی
۲۵۰	۱. مفهوم نظام‌وارگی و نظام‌وارگی حقوقی
۲۵۱	۲. نظام‌وارگی حقوق اسلامی
۲۵۲	۲-۱. اهداف کلان شریعت اسلامی
۲۵۳	۲-۲. اهداف احکام شرعی
۲۵۵	۲-۳. ارتباط سیستمی یا انسجام درونی احکام شرعی
۲۵۷	۳. نظام‌وارگی فقه اسلامی
۲۶۰	مبحث دوم: ارزیابی قواعد حقوقی، خانواده از منظر نظام‌مند

۱. ارزیابی حقوق خانواده از منظر هدف‌مندی ۲۶۰

۱-۱. مقررات مربوط به حق حبس زوجه ۲۶۱

۱-۲. طلاق قضایی به علت عجز زوج از انفاق ۲۶۶

۲. ارزیابی حقوق خانواده از منظر انسجام درونی ۲۶۸

۲-۱. درهم‌آمیختگی ۲۶۹

۲-۲. پراکندگی ۲۷۱

فصل دوم: آسیب‌های ماهوی ۲۷۵

گفتار اول: قوانین تسهیل طلاق ۲۷۵

مبحث اول: رویکرد تسهیل طلاق در تحولات قانون‌گذاری ج.ا. ایران ۲۷۶

۱. توفیق زوج در دوره نخست قانون‌گذاری و تحولات مربوط به آن ۲۷۶

۲. تحلیل روش‌شناختی تسهیل طلاق ۲۷۸

۳. جبهه فقهی، حقوقی تسهیل طلاق ۲۸۳

مبحث دوم: توفیق از منظر حقوق عمومی و ارزیابی کارنامه دولت ج.ا. ایران ۲۸۶

۱. راه‌حل حقوق عمومی در طلاق‌زدایی ۲۸۶

۲. ارزیابی عملکرد دولت در حمایت‌ها و طلاق‌زدایی ۲۸۷

گفتار دوم: قوانین خشونت‌زا ۲۸۸

مبحث اول: تقبیح خشونت خانوادگی در اسلام ۲۸۹

۱. منع خشونت علیه همسر ۲۸۹

۲. منع خشونت علیه کودکان ۲۹۰

مبحث دوم: تأملی بر بعضی قواعد حقوقی خشونت‌زا در خانواده ۲۹۱

۱. استمتاع از صغیره ۲۹۱

۱-۱. تزویج و استمتاع از صغیره در فقه اسلامی ۲۹۱

۱-۲. تزویج و استمتاع از صغیره در حقوق خانواده ج.ا. ایران ۲۹۳

۲. وطی از دبر ۲۹۴

۳. قتل در فراش ۲۹۵

گفتار سوم: قوانین غیراخلاقی ۲۹۸

مبحث اول: نسبت حقوق و اخلاق.....	۲۹۸
۱. هماهنگی حقوق و اخلاق اسلامی.....	۲۹۹
۲. عدم مشروعیت قواعد غیراخلاقی در حقوق ج.ا. ایران.....	۳۰۰
۳. لزوم ابتدای قوانین خانواده بر پایه اخلاق اسلامی.....	۳۰۱
مبحث دوم: ارزیابی اخلاقی قواعد حقوق خانواده.....	۳۰۲
۱. تنافی قاعده حقوقی با اصل عفاف.....	۳۰۲
۱-۱. بررسی فقهی اثر خوف فساد در طلاق قضایی.....	۳۰۲
۱-۲. بررسی حقوقی اثر خوف فساد در طلاق قضایی.....	۳۰۴
۲. تنافی قاعده حقوقی با اصل احسان.....	۳۰۸
۲-۱. ابراء مهر.....	۳۰۹
۲-۲. مهر.....	۳۰۹
۳. خلعه بذل امام مهر.....	۳۱۰
۳. تنافی قاعده سوسی اصل معاشرت عرفی.....	۳۱۲
۳-۱. معاشرت عرفی در قرآن و قانون مدنی.....	۳۱۲
۳-۲. تنافی الزام زوجه به امانت از بر با اصل معاشرت عرفی.....	۳۱۳
نتیجه و یافته‌های پژوهش.....	۳۱۹
کتابنامه.....	۳۲۵
۱. فارسی.....	۳۲۵
۲. عربی.....	۳۳۰
۳. مقالات.....	۳۳۸
فهرست آیات.....	۳۴۱
فهرست روایات.....	۳۴۳
نمایه.....	۳۴۵
نمایه موضوعی.....	۳۴۹

پیشگفتار

در پرتو پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، بار دیگر دین و معرفت دینی، به ویژه تعالیم متعالی اسلامی، به عنوان فکر و فرهنگ مرفعی و نجات‌بخش آدمیان، عرصه حیات انسان معاصر ظاهر شد. تجدید حیات تعالیم وحیانی و ارزش‌های اسلامی از سویی سبب بیداری و خودباوری ملت‌های مسلمان و احیای روح ستم‌ستیزی در آنان شد و از دیگر سبب‌هاست نمایان‌تر شدن سست‌پایگی مملکت‌ها و مکتب‌های بشری و نظام‌های مبتنی بر آنها گشت.

بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه‌پروری و نوآوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و ضرورت پرداخت علمی و روزآمد به حوادث و واقعه‌های دینی، به‌طور شریک کنونی و درخور این رستخیز عظیم و نیز لزوم آسیب‌شناسی در حوزه فرهنگ ملی و باورداشت‌های رایج دینی به منظور عرضه صحیح و دفاع معتبر از اندیشه دینی و زدودن پیرایه‌های موهوم و موهون از ساحات قدسی دین و تعالیم و عرضه صحیح و دفاع معقول از اندیشه دینی و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقشار تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهاد علمی- پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی ممحض و کارآمدی را فرض می‌نمود.

بر این اساس «پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی» به عنوان یک نهاد علمی- فکری حسب‌الامر و بر اساس نظر رهبر فرهیخته انقلاب اسلامی

آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی) و با تلاش فراوان حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر رشاد در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین، فقهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

پژوهشکده نظام‌های اسلامی که مشتمل بر پنج گروه اقتصاد، فقه و حقوق اسلامی، سیاست، اخلاق و مدیریت اسلامی است، به طور خاص با مطالعه نظامات اجتماعی، هدف‌های زیر را تعقیب می‌کند:

۱. کشف و مباحث نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام؛

۲. تحقیق و تبیین عالمانه مبانی و مباحث اساسی نظامات اجتماعی اسلام و ارائه الگوهای کاربردی در قلمرو آن؛

۳. آسیب‌شناسی نظری و کاربردی نظام جمهوری اسلامی ایران و مدد رسانی به متولیان امور و بستر سازی برای تحقق آن؛

۴. تحقیق درباره مسائل مستحدثه به انگیزه آگاهی‌بخشی در زمینه نیازهای نوپیدای فقهی؛

۵. پاسخگویی به شبهات مطرح درباره فقه و نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام؛

۶. شناخت و نقد علمی مکتب‌ها و نظامات معارض.

تحقیق حاضر که نتیجه تلاش علمی محقق ارجمند جناب حجت الاسلام آقای دکتر فرج الله هدایت‌نیا عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در گروه فقه و حقوق اسلامی پژوهشکده نظام‌های اسلامی است، به موضوع «ظرفیت حقوق در تحکیم خانواده» می‌پردازد.

تحکیم خانواده به دو روش صورت می‌گیرد: یکی طراحی سازوکاری که با وجود آن خانواده به روش صحیح و بدون آسیب تشکیل گردد، به نحوی که

تشکیل با آن مواجه می‌گردد. از سوی دیگر، این هدف متعالی و مقدس به روش‌های مختلف قابل تحصیل است. در حقیقت، هر یک از شاخه‌های علوم انسانی می‌توانند با آسیب‌های خانواده مقابله یا آن را مدیریت نمایند. علم اخلاق، علوم تربیتی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و غیر آن. حقوق نیز از ظرفیت‌های فراوانی برای تحکیم خانواده برخوردار است؛ البته مقصود از حقوق، مفهومی اعم از فقه اسلامی و حقوق موضوعه ج.ا. ایران می‌باشد. بدین ترتیب، موضوع این نوشتار تبیین ظرفیت‌های فقه اسلامی و حقوق موضوعه در تعلیم خانواده می‌باشد.

بهم‌ترین هدف پژوهش حاضر، نشان‌دادن ظرفیت‌ها و راهبردهای نظام حقوقی برای پیشگیری از آسیب‌های خانواده و مدیریت مشکلات ناشی از آن است. این تحقیق ضمن آشکار نمودن مشکلات یا موانع علم حقوق در ورود به حریم خانواده، سعی می‌کند از نگاه علم حقوق راه‌های ورود به کانون خانواده را بیابد و برای حل پاره‌ای از مشکلات موجود راه‌حل ارائه نماید. در این صورت، نتیجه‌های این پژوهش می‌تواند برای دستگاه‌های قانون‌گذاری و برنامه‌ریزی کشور را در یافتن راه‌برونرفت از بعضی مشکلات خانواده تأمین نماید. افزون بر هدف کاربردی یادشده، بسط دانش فلسفه حقوق خانواده هدف دیگر این پژوهش است.

بر خود فرض می‌دانیم از محقق محترم جناب حجت‌الاسلام آقای دکتر فرج‌الله هدایت‌نیا عضو هیئت علمی گروه فقه و حقوق اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و همچنین از نظارت علمی جناب محترم شورای علمی گروه فقه و حقوق اسلامی به‌ویژه ارزیابان محترم اثر جناب حجت‌الاسلام آقای دکتر جواد حبیبی تبار و جناب آقای دکتر محمود حکمت‌نیا که در به‌ثمر رسیدن این تحقیق ما را یاری داده‌اند و سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که مسئولیت آماده‌سازی، انتشار و توزیع آن را بر عهده دارد، کمال تشکر و قدردانی خود را ابراز نماییم.

گروه فقه و حقوق اسلامی
پژوهشکده نظام‌های اسلامی